

Forskningsikkerhet – fra ledelse til handling

En ny æra for
forskningsadministrasjon?

SoMe: #NARMA2026

- **Kristian Espelid**, Universitetet i Agder
Fra ansvarlig internasjonalt samarbeid til forskningssikkerhet – erfaringer fra UiA
- **Elisabeth Leithe Eriksen**, UiT Norges arktiske universitet
Fra et godt ledelsessystem til en håndgripelig forskningsstøtte: Hvordan få ideen om risikobasert forskning til å slå rot?

Steinar Paulsen og Marit Eldholm

[slido.com](https://www.slido.com)
[#narma2026](https://twitter.com/narma2026)



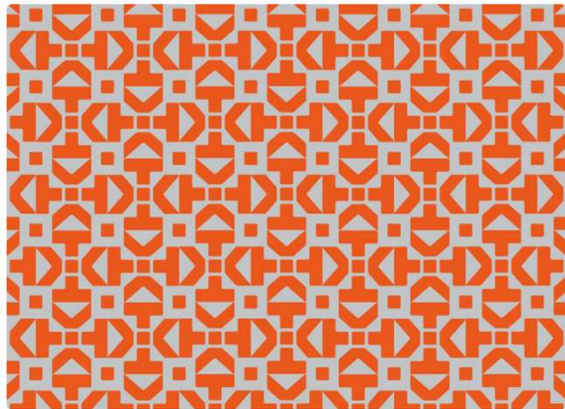
[LinkedIn](https://www.linkedin.com)



Fra ansvarlig internasjonalt samarbeid til forskningssikkerhet

Erfaringer fra UiA
Seksjonsleder Kristian Espelid

Forslag til retningslinjer for ansvarlig internasjonalt samarbeid



HK-dir og Forskningsrådet (2023)



Nasjonal sikkerhetsstrategi



Statsministerens kontor (2025)

Ansvarlig internasjonalt kunnskapssamarbeid krever at åpen forskning avveies mot sikkerhetshensyn på alle nivåer i kunnskapssektoren.

Vi skal styrke evnen til å forhindre uønsket kunnskapsoverføring og påvirkning, samt misbruk av kunnskap og teknologi som kan undergrave sentrale samfunnsverdier.»



UiA-forskere utvist på grunn av fare for rikets sikkerhet

Norske myndigheter mener to forskere ved Universitetet i Agder kan være en fare for rikets sikkerhet, og har utvist dem fra landet.

NRK (januar 2015)

– Dette handler om masseødeleggelsesvåpen

Ingrid Skog Hauge fra regjeringsadvokatens kontor mener saken om de to UiA-forskerne handler om masseødeleggelsesvåpen.

NRK (august 2015)

Retningslinjer og verktøy for

Eksporthandling, internasjonale sanksjoner og oppholdstillatelse

Her finner du en oversikt over føringer i eksportkontrollforskriften og internasjonale sanksjoner med hensyn til viktige definisjoner og avgrensinger, ansvar, informasjonsressurser og verktøy, samt vurderinger for institusjonsledelse og fagmiljø.

Sist oppdatert : 14. november 2025

På denne siden

- > Hva er internasjonale sanksjoner?
- > Hva er nytt i forskrift for eksportkontroll for teknologioverføring?
- > Hva er nytt i veileder for eksportkontroll for teknologioverføring?
- > Hva er eksportkontroll av teknologioverføring?
- > Hva er formålet med eksportkontrollforskriften?
- > Hvilke myndighetsorgan har ansvar for eksportkontroll?
- > Lisens for teknologioverføring – hva kreves?
- > Hvilket ansvar har kunnskapsinstitusjonene?
- > Ressurser og verktøy for etterlevelse av eksportkontroll for kunnskapsoverføring
- > Et eksempel på interne sikkerhetsrutiner
- > Relevante myndigheter å kontakte
- > Ordliste



> Partnerskap innen høyere utdanning
Hvilke spørsmål bør vurderes ved inngåelse av

> Høyere utdanningsavtaler
Hva bør institusjonsledelse og administrasjon

> Studentutveksling
Hvilket ansvar har høyere

Informasjonssikkerhet og personvern

Hvilket ansvar har institusjonene for informasjonssikkerhet og personvern? Hva bør du tenke på når du skal samarbeide digitalt med partnere i utlandet?

Sist oppdatert : 17. november 2025

På denne siden

- > Hva er trusselbildet og hva må man ha i bakhodet i internasjonalt samarbeid?
- > Hva er personopplysninger?
- > Hvilke verdier omfattes av informasjonssikkerhet og personvern?
- > Hva må man tenke på ved valg av digital plattform for samarbeid?
- > Utveksle personopplysninger og GDPR
- > Risikoland
- > Relevante myndigheter og ressurser å kontakte
- > Ordliste

medforfatterskap i internasjonalt kunnskapssamarbeid.

hvordan dette kan ramme studenter og forskere.

Verdikartlegging og verdivurdering

Virksomhetene i universitets- og høyskolesektoren skal ha oversikt over verdiene de forvalter. Her finner du forslag til tilnærming for gjennomføring av kartlegging og vurdering av verdier, som utgangspunkt for tilpassing og bruk i lokalt arbeid.

Sist oppdatert : 4. november 2024

På denne siden

- > Hvorfor kartlegge og vurdere verdier?
- > Hvilke verdier inngår i de tre sikkerhetsområdene?
- > Hvordan kartlegge og vurdere verdier?

Åpen forskning og deling

mer og hvorfor er

Hva innebærer åpne forskning og deling? Hva kan deles, og hvilken informasjon må beskyttes?

rykkelse

om transnasjonal er typiske mål og





Ansvarlig internasjonalt samarbeid

Ansvarlighet i internasjonalt kunnskapssamarbeid betyr å ivareta akademiske verdier og nasjonale interesser i internasjonalt samarbeid innenfor forskning, høyere utdanning og innovasjon. Akademiske verdier refererer blant annet til akademisk frihet og forskningsetikk. Nasjonale interesser refererer til å etterleve internasjonale avtaler og norsk lovverk, og til nasjonal sikkerhet.

Internasjonale ansettelse og mottak av
gjesteforskere →

Forhåndsvurdering av internasjonale
samarbeid →

Eksportkontroll →

Sikkerhet på utenlandsreise →

Ressursnettverk og kontaktinformasjon →

Hva er ansvarlig internasjonalt samarbeid? →

Kompetanse og kultur

Akademiske verdier versus sikkerhetsrisiko

Ansvarlig internasjonalt samarbeid: Hva er ditt ansvar og hvordan kan du hjelpe UiA å bli bedre?



Lederen

Av: Sunniva Whittaker, rektor

Publisert: 23. okt. 2025 - Sist endret 5. jan. 2026

Hvis noe skjer – er du forberedt?

Sikkerhet på UiA handler om mye mer enn å være årvåken og kritisk til lenker i eposter. I en tid der truslene mot universitetssektoren blir stadig mer komplekse, er det viktig at vi alle vet hva vi skal gjøre – hvis noe skjer.



Lederen

Av: Seunn Smith-Tønnesen, universitetsdirektor

Publisert: 9. okt. 2025 - Sist endret 5. jan. 2026

Ansvarlig internasjonalt samarbeid

Ansvarlighet i internasjonalt kunnskapssamarbeid betyr å ivareta akademiske verdier og nasjonale interesser i internasjonalt samarbeid innenfor forskning, høyere utdanning og innovasjon. Akademiske verdier refererer blant annet til akademisk frihet og forskningsetikk. Nasjonale interesser refererer til å etterleve internasjonale avtaler og norsk lovverk, og til nasjonal sikkerhet.

Internasjonale ansettelse og mottak av gjesteforskere →



Forhåndsvurdering av internasjonale samarbeid →



Eksportkontroll →



Sikkerhet på utenlandsreise →



Ressursnettverk og kontaktinformasjon →



Hva er ansvarlig internasjonalt samarbeid? →



Kompetanse og kultur

Rutiner og ressurser

Støtte i enkeltsaker

Innsikt og utvikling

Survey on responsible international knowledge collaboration at UiA

We invite all our academic staff who collaborate internationally to respond to a short survey on responsible international collaboration.

Please respond by 6 November:

[Answer the survey here \(Nettskjema\) →](#)

«Forskere og institusjoner i Norge opplever ikke at de er overveldet av etiske eller sikkerhetsrelaterte utfordringer.

Mange er vant til ulike utfordringer og er tilfredse med hvordan de håndterer slike utfordringer i dag.

Mange opplever likevel at utfordringer øker i omfang og at de blir mer krevende å håndtere.

Noen opplever svært krevende situasjoner.»

Gåsemyr, Fjæstad & Hogstad (2022:5)
NUPI Rapport 6/2022



Fragmentert håndtering

Strukturer for samarbeid og håndtering

Samhandling og koordinering på tvers

Integrert forskningssikkerhet

- Hvordan blir forskningssikkerhet en integrert del av forskningsprosjektene?
- Hvordan bygger vi gode støttetjenester til fagmiljøene?
- Hva skal forskningsadministrasjonens rolle være i dette arbeidet?



Creating
knowledge
together

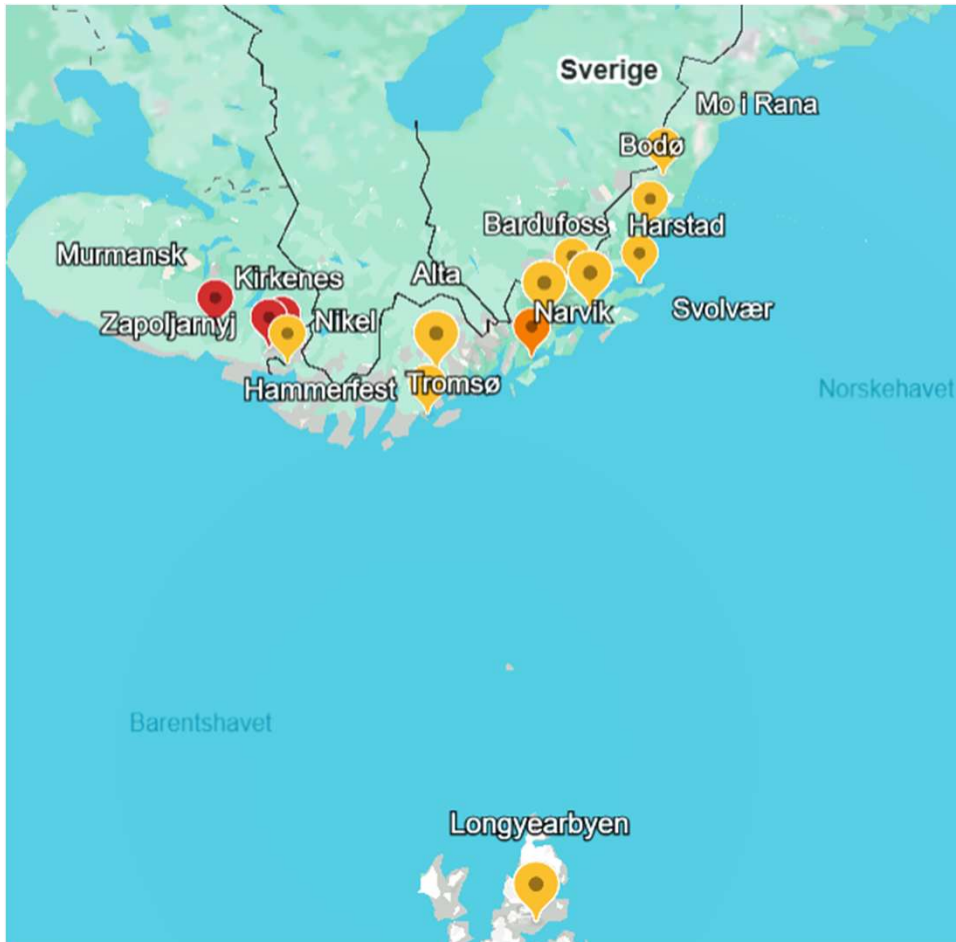
Fra et godt ledelsessystem til en håndgrikelig forskningsstøtte

Hvordan få ideen om risikobasert
forskning til å slå rot?

Elisabeth Leithe Eriksen
Det helsevitenskapelige fakultet



UiT Norges arktiske universitet



UiT - Norges arktiske universitet

Flere campus, også nært
den russiske grensen.

(kart fra Google Earth)





Rektor Dag Rune Olsen er tydeleg på at auka sikkerheit og beredskap krev store ressursar.

FOTO: DAVID JENSEN

I juli måtte universitetet beklage etter at [to professorar reiste til ein russisk kulturfestival](#).

Tidlegare i sommar blei den spionsikta russaren Mikhail Mikusjin, knytt til UiT, utlevert til Russland som ein del av ei historisk fangutveksling mellom blant anna Russland, Noreg og USA

Sikkerheitstiltak ved UiT: Strengare kontroll og opplæring av tilsette (2024) iT - trusler og angrep (NRK 6.8.2024)

https://www.nrk.no/tromsogfinnmark/sikkerheitstiltak-ved-uit_-strengare-kontroll-og-opplaering-av-tilsette-1.16991521



Ledelsessystemet for sikkerhet, beredskap og personvern ved UiT – Norges arktiske universitet

• Informasjonssikkerhet og personvern | UiT

Sikkerhet, beredskap og personvern ved UiT



UiT Norges arktiske universitet behandler store mengder informasjon innenfor forskning, utdanning, formidling og administrasjon. Det er avgjørende at vi klarer å ivareta sikkerhet, beredskap og personvern på en god måte, ikke minst for å ivareta den tilliten UiT er avhengig av som forsknings- og utdanningsinstitusjon.

Ønsker du komme i kontakt med faggruppe for personvern og informasjonssikkerhet? Kontakt oss på e-post: sikkerhet@uit.no.



På [denne siden](#) finner du også modulene for grunnleggende opplæring i [informasjonssikkerhet og personvern](#) på UiT (uit.no/sikkerhet/kurs).

Kapittel 1: Innretning

Kapittel 2: Roller, ansvar og oppgaver

Kapittel 3: Klassifisering og verdivurdering

Kapittel 4: Risiko- og personvernkonsekvensvurdering

Kapittel 5: Fysisk sikkerhet

Kapittel 6: Digital sikkerhet

Kapittel 7: Personellsikkerhet

Kapittel 8: Beredskap og krisehåndtering

Kapittel 9: Anskaffelser/vedlikehold/utvikling

Kapittel 10: Personvern

Kapittel 11: IKT-ressurser og brukere

Kapittel 12: Internasjonalt samarbeid og eksportkontroll

Kapittel 13: Internkontroll og -revisjon

Kapittel 14: Håndtering av hendelser og avvik

Kapittel 15: Ledelsens gjennomgang



Ledelsessystem for sikkerhet, beredskap og personvern





Ledelsessystem for sikkerhet, beredskap og personvern



Opplæring og veiledning



Risikovurderinger



Melde avvik



IT-tjenester og systemer - hva har du lov til å bruke? Og når?



Personvern



Sikkerhetstiltak



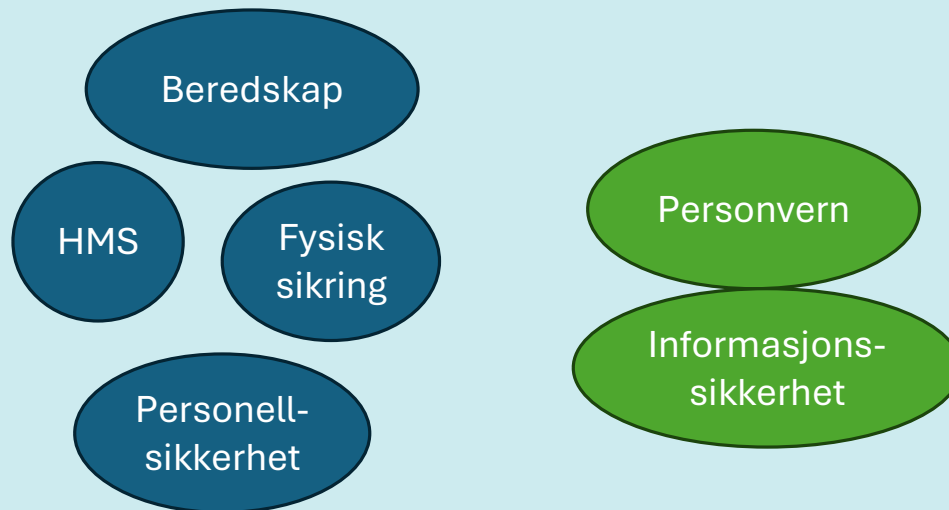
Om UiTs arbeid med sikkerhet og personvern

Din beredskap

Risikovurdering

Ei risikovurdering skal svare på hva som kan gå galt, hvordan det kan skje, og hva man kan gjøre for å forhindre eller minske skade.

Risikovurder alt du er bekymret for

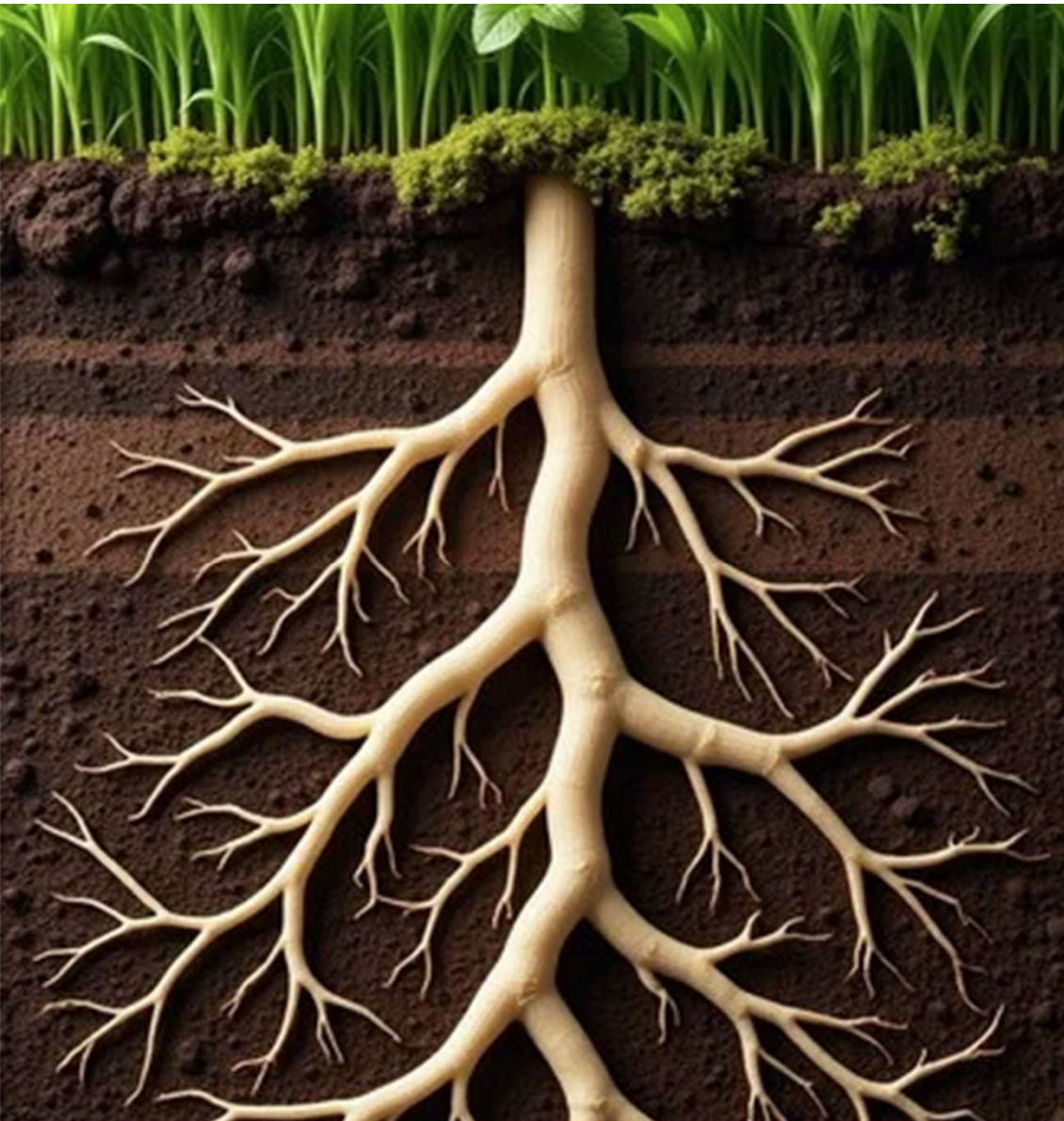


Risikovurderinger på fakultetsnivå

Risikovurderinger skal foretas

- når trusselbildet endres
- før oppstart av behandling av personopplysninger
- før oppstart av forskningsprosjekter
- ved etablering eller endring av IKT-systemer og -tjenester
- for organisatoriske endringsprosesser som kan påvirke informasjonssikkerheten





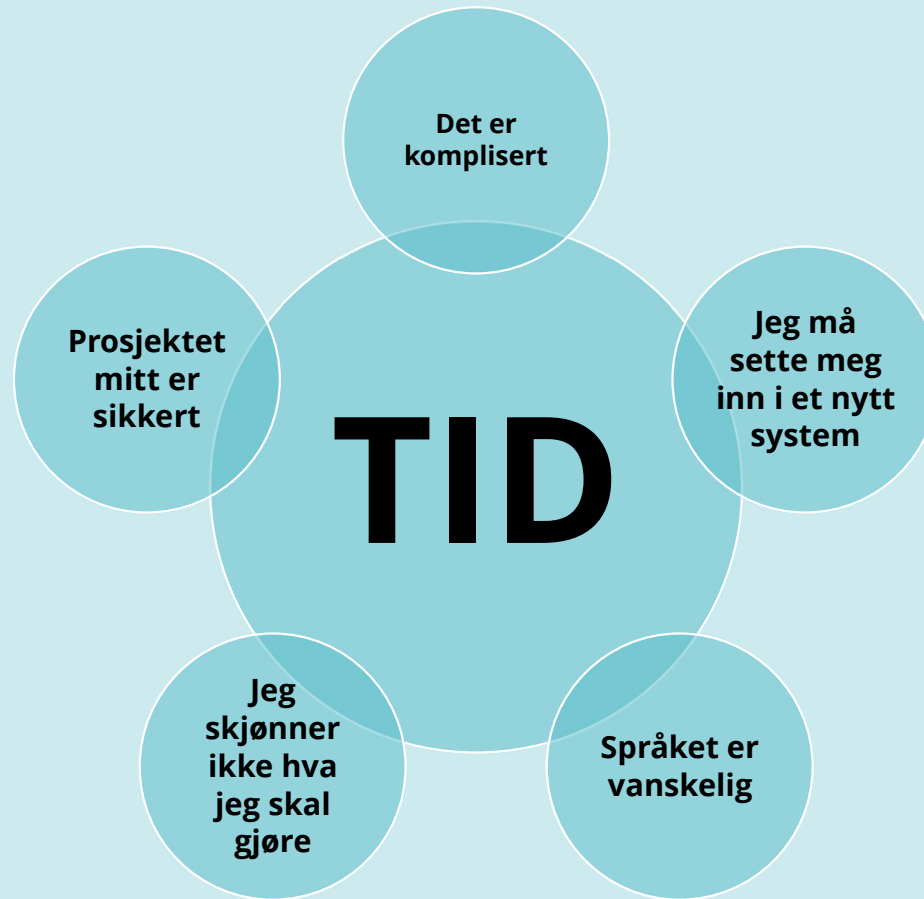
Å rotfeste risikobasert forskning

1. Etablér en risikobevisst kultur
2. Integrer risikovurdering i forskningsplanlegging
3. Implementer kontinuerlig risikostyring
4. Sikre etterlevelse av regelverk og standarder
5. Evaluér og forbedre prosessen

Rutinene våre: [Medisinsk og helsefaglig forskning | UiT](#)

Hvordan få ideen om risikobasert forskning til å slå rot?





Informasjon om studentoppgaver

Hva du som student på Helsefak må vite før du skal planlegge og gjennomføre prosjektet ditt.



uit.no/ansatte/forskning/helseforskning/rutiner#studentoppgaver

Risikovurdering

Behandler du helse- eller personopplysninger i oppgaven din, skal det gjennomføres en risikovurdering før oppstart av prosjektet. I vurderingen skal mulige uønskede hendelser, sannsynligheten for at de oppstår, og konsekvensene dersom de inntreffer, identifiseres og vurderes. Risikovurderingen skal fylles ut av deg i samarbeid med veilederen din, ved bruk av festsatt [mal](#).

Veilederen din er risikoeier og skal godkjenne risikovurdering. Veilederen din har også ansvar for at den blir mottatt av kontaktperson for risikovurderinger på utdanningen din.

Status – hvor er vi?

- Lage et system for studentoppgaver med personopplysninger ✓
- Lage et system for ph.d.-studenter ✓
- Lage mal for risikohåndteringsplan ✓
- Lage mal for risikorapport ✓
- Informasjonsstrategi: Spred informasjon i diverse fora om hva som skal gjøres og hvorfor –
 - Lederfora
 - Rutiner
 - Utfyllende informasjon i «Research management»-teamet vårt
 - Stand på fakultetet
 - Forelesninger for studenter

Forskningssikkerhet – fra ledelse til handling

En ny æra for
forskningsadministrasjon?

SoMe: #NARMA2026

- **Kristian Espelid**, Universitetet i Agder
Fra ansvarlig internasjonalt samarbeid til forskningssikkerhet – erfaringer fra UiA
- **Elisabeth Leithe Eriksen**, UiT Norges arktiske universitet
Fra et godt ledelsessystem til en håndgripelig forskningsstøtte: Hvordan få ideen om risikobasert forskning til å slå rot?

Steinar Paulsen og Marit Eldholm

slido.com
#narma2026



LinkedIn

